

Погребенник В. Ф.

Український державний університет імені Михайла Драгоманова

ФІЛОСОФСЬКО-СИМВОЛІЧНА ПАРАДИГМА ТВОРЧОСТІ ГАЛИНИ ПАГУТЯК І МИРОСЛАВА ДОЧИНЦЯ

У статті досліджено філософсько-символічну парадигму творчості сучасних прозаїків, лауреатів Шевченківської премії Галини Пагутяк і Мирослава Дочинця, з'ясовано особливості рецепції митцями філософських, міфологічних і етнокультурних концепцій, образів і символів. Доведено, що творчість досліджуваних персоналій характеризується значним впливом фольклору й етнокультурних традицій, водночас з'ясовано, що Галина Пагутяк передусім звертається до народних переказів та легенд містичного татунку (насамперед у творах «урізького циклу») – у її творах системно присутні образи з потойбічного світу, а сюжети творів Мирослава Дочинця ґрунтуються переважно на життєвій основі, а фольклорні матеріали він уводить до текстів своїх романів для моделювання образів персонажів і репрезентації власної світоглядної концепції.

Обґрунтовано, що спільною ознакою творчості обох митців є звернення до біблійних текстів (цитування їх у тексті твору, введення до романів образів і сюжетів алюзійного характеру, творення героїв, що живуть праведним життям із дотриманням біблійних заповідей) і філософських ідей Григорія Сковороди, як-от ідеї самопізнання, «сродної праці», «нерівної рівності». Констатовано, що це зумовлює функціонування екзистенціальних категорій у романах Галини Пагутяк і Мирослава Дочинця, зокрема життя і смерті, вічності й миті, сенсу життя, відчаю й безнадії, самотності й відчуженості від суспільства, екзистенційного вибору, стоїцизму. Констатовано, що зосередження на внутрішньому світі героя, його почуттях і емоціях, а також нарація від першої особи сприяють психологізації оповіді, що сприяє виникненню довіри в читача до героя й описаних подій. Доведено, що для художнього світу цих письменників характерна герметичність і символізація, що передусім репрезентовано через семантику імен головних героїв, їхній взаємозв'язок із заголовком і художньо-ідейним змістом художнього твору.

Ключові слова: проза, характеротворення, філософічність, фольклор, образотворення, символізм.

Постановка проблеми. Сучасна українська література вирізняється стильовим, жанровим і проблемно-тематичним поліфонізмом, письменники вдаються до експериментів із різними складниками змісту й форми, почасти звертаючись до філософських і мистецьких здобутків попередніх епох, а також до актуалізації етнокультурних і міфологічних кодів, що набувають нових сенсів у сучасних умовах, забезпечуючи своєрідний симбіоз традицій і новаторства.

У цьому контексті на особливу увагу заслуговують автори-сучасники, які здобули визнання серед читацького загалу й мистецької спільноти, що засвідчило присудження їм Національної премії України імені Тараса Шевченка. Зокрема у 2010 році Шевченківську премію здобула Галина Пагутяк за роман «Слуга з Добромиля», а в 2014 році Мирослав Дочинець за твори «Криничар» і «Горянин. Води Господніх русел». Вважаємо, що творчість цих митців має чимало спільних

ознак, як-от зв'язок із національною міфологією й фольклором, філософічність і психологізм, а також глибокий символізм, що дає змогу авторам по-новому підійти до осмислення загальнолюдських і національних явищ і проблем.

Аналіз останніх публікацій. Дослідники художньої доробку Галини Пагутяк (В. Агеєва, І. Біла, В. Габор, М. Жулинський, Р. Мовчан, Є. Нахлік, В. Панченко) відзначали нестандартність світогляду письменниці, своєрідне поєднання реалістичних і фантастичних елементів у її прозі, глибокий психологізм та інтелектуалізм, національну автентичність. Окремі аспекти змісту й форми її романів висвітлені також у публікаціях Т. Тебешевської-Качак, О. Корабльової, Ю. Данькевич, Л. Курило, Н. Ткачик.

У процесі аналізу творчої самобутності творів Мирослава Дочинця науковці (М. Васюків, А. Вегеш, С. Жила, О. Іщенко, М. Слабошпицький, П. Сорока) зверталися передусім до

інтертекстуальних зв'язків його романів із сюжетами, образами й мотивами фольклорно-міфологічного й літературного походження, а також до представленого в його романах образу всебічно розвинутого мудреця-аскета, здатного виживати в екстремальних умовах. Вважаємо, що зазначені наукові дослідження формують підґрунтя для порівняльно-зіставних студій, що дадуть змогу з'ясувати особливості моделювання письменниками художніх світів їхніх творів, а водночас визначити спільні філософські засади й світоглядні детермінанти творчості зазначених прозаїків для формування цілісного й системного уявлення про розвиток сучасного літературного процесу.

Мета статті – дослідити філософсько-символічну парадигму творчості Галини Пагутяк і Мирослава Дочинця, з'ясувати особливості рецепції митцями філософських, міфологічних і етнокультурних концепцій, образів і символів.

Виклад основного матеріалу. Основною спільною ознакою романістики Галини Пагутяк і Мирослава Дочинця вважаємо фольклорно-міфологічне підґрунтя їхніх творів, художній світ яких моделюється авторами на основі легенд, переказів, вірувань, фольклорних текстів, які подекуди вдало автори поєднують із життєвим чи історичним матеріалом.

Наприклад, у основі роману Мирослава Дочинця «Горянин: Води Господніх русел», як стверджував сам автор у передмові, лежить історія про реальну людину, чоловіка, загубленого від світу й людей, що втратив усе в один день – і родину, і цінності, і роботу, супроти нього постає навіть природа, проте він не здається і починає зятю боротьбу. Це стало основою для сюжету роману: головний герой – старий верховинець – за одну ніч втратив дружину, дах над головою, шмат родової землі, буря понівечила самого чоловіка й хрести на могилах родичів. Повернувшись із лікарні, він розпочинає важку, копітку роботу з відвойовування у Грізної Ріки кожної п'яді родової землі. Змагання з великою водою триває довго – цілий рік, він неодноразово зазнає поразки, адже ріка нищить усі конструкції, які він будував, щоб направити її течію в старе русло. Урешті герою вдається здійснити задумане. Відповідно, центральним образом роману є Ріка, письменник її персоніфікує, наділяє властивостями й ознаками живої істоти. У сюжетній лінії взаємин героя і Ріки можемо зафіксувати ознаки язичницького світогляду: герой ставиться до неї з повагою, чітко відчуває її настрій, просить вибачення, дорікає за норавливий характер. Водночас

головний персонаж роману сакралізує і міфологізує власний рід, показуючи його існування як гармонійне буття з природою і Богом, він наголошує, що кожен із представників його роду мав власну місію в цьому світі, а своєю життєвою позицією і поведінкою показав йому, як треба гідно відбутися своє земне життя, наприклад: Дідо Микула навчив розуміти ліс, вуйко Тимко – як збагнути світ, не втративши ясності розуму, стрий Магій – як приборкувати дерево, баба Ружіка прилучила до Бога, тітка Гафія – до праці, батько й мати подарували почуття родинної любові. Оцей зв'язок із пращурами є настільки міцним і нерозривним, що вони, як живі, приходять уві сні до Горянина й налаштовують його на приборкання Ріки. Для моделювання художнього світу твору й характеристики героїв Мирослав Дочинець активно використовує фольклорний матеріал, зокрема замовляння, що використовуються для захисту й лікування хвороб, подячних казань, повір'їв, забобон і прикмет тощо. Однією з ознак світоглядної концепції митця в романі є пантеїзм, тобто віра в те, що Бог присутній у всьому навколишньому світі, зокрема й у людині, деревах, тваринах тощо. Для героя роману Мирослава Дочинця кожне дерево, стеблина, частина двору чи лісу, біля річки – це відгуки минулих поколінь, він відчує себе частиною природи й Всесвіту, живе в гармонії з природою й повагою до свого роду.

Закоріненість у національній традиції характерна і для творчості Галини Пагутяк, передусім її твори «Урізька готика» і «Слуга з Добромиля», що поєднані спільним топосом: дія романів відбувається на Львівщині, звідки родом і сама письменниця. Для неї Уріж і Добромиль – це особливий хронотоп, власний світ, чітко окреслений просторово і ніби «законсервований». Як наголошує сама авторка, цей світ – лише для обраних, для тих, хто тут народився: «...чужому тут було зле» [11, с. 13]. Діалогія поєднана не тільки спільним топосом, а й образною системою, що пов'язана з містикою, зокрема її роман «Слуга з Добромиля» містить оповідь про 800-річну містичну боротьбу галицьких лицарів Ордену Золотої Бджоли (переважно опирів) з Драконом (воеводою, а згодом капітаном НКВС). Сюжет «Урізької готики» творять містичні персонажі: селянин Петро та його син Орко, «роджені опирі». Їхні спроби протистояти власній демонічній природі виявляються марними, урешті-решт вони «потинають» так званих «зайвих» (на думку опирів) мешканців Урожа, для того щоб мати змогу залишити село й виїхати до Америки.

Саме роман «Урізька готика» Галина Пагутяк вважає своїм найкращим твором, зазначаючи, що він був написаний за мотивами розповіді І. Франка про спалення упирів у селі Нагуєвичі 1830 року. «Мене ця розповідь настільки вразила, що переслідувала кілька років. Написала його тою мовою, якою була написана та давня оповідь. І Василь Габор (письменник та видавець. – В. П.) мені сказав, що, читаючи, не міг відрізнити, де там Франко, а де я. Писала тою мовою, якою розмовляють у моєму рідному Урожі та Нагуєвичах» [12, с. 3]. На запитання стосовно містичних елементів у її творах урізького циклу письменниця відповідає: «Думаю, вона (містика – В. П.) прийшла не відразу. Хоча містика мене все життя оточувала. Я родом з містичного Урожа. З дитинства дуже уважно слухала, що говорять навколо. Містика прийшла до мене через історію, якою я дуже цікавилася: слухала різні оповіді, хоч і не могла розпитувати детальніше про те, що чула ... Тепер дуже багато всього втрачено, хоча за останні роки по крихті дещо дозбирала» [12, с. 3].

На містичний та етнокультурний характер творчості письменниці вказує І. Бондар-Терещенко [3, с. 13]. Дослідник фіксує вплив на роман «Урізька готика» галицької містики, бойківської міфології, прикарпатської езотерики, звертає увагу на медитації, містифікації, філософське осмислення письменницею реальних та сюрреальних аспектів буття. О. Веремко-Бережний відзначає містичну спрямованість роману, підкреслюючи, що опирі – єдині носії сили, а твір цікавий з огляду на його містичну складову [4, с. 57].

На оригінальність досліджуваного твору вказує й Тетяна Дігай, називаючи його «гримучим коктейлем міфологічних, філософських моментів ... на межі реальності й містики» [5]. Отже, ще однією яскравою рисою індивідуального стилю письменниці є філософічність. Дослідники наголошують, що творчий доробок Галини Пагутяк загалом можна розглядати як спробу переосмислення філософських ідей Григорія Сковороди, а передусім його теорії самопізнання [2]. Зокрема вони відзначають, що головний герой роману «Слуга з Добромиля» є «сковородинівською людиною», виразником ідеї «сродної праці», що осмислена через теорію самопізнання [1]. Окрім того, він ілюструє ідею «нерівної рівності», що полягає в самопізнанні й задоволенні власних потреб без зазіхання на чуже.

У цьому контексті доцільно наголосити і на інтертекстуальних зв'язках творів Мирослава Дочинця з ідеями українського філософа. Зокрема

О. Теребус зазначає: «Герої М. Дочинця, живучи подалі від цивілізації, мирської суєти, фальшивих цінностей, прагнення слави та визнання, уособлюють ідеал «природної людини» Григорія Сковороди, згідно з якою найдовший шлях, який може пройти людина, є шляхом до самого себе» [15]. Один із героїв письменника Світован стверджує: «Внутрішня мудрість живе в нас. А з нею і внутрішня сила. Звертаймося до неї. Вона цього чекає. Зціліть себе. Свій дух і тіло» [7, с. 65]. Далі в тексті автор розкриває цю думку через ідею спорідненої праці: «Є лише любов до сродного діла», «Ніщо так не кріпить нашу долю, як сродне діло» [7, с. 107, с. 154]. А крилатий вислів «Світ ловив мене, та не впіймав» Мирослав Дочинець бере за епіграф в одному зі своїх творів [6, с. 3], він сприяє правильному розумінню читачами ідейно-змістового та проблемно-тематичного, образного рівнів тексту, створює в реципієнта відповідний емоційний настрій. Окрім того, подекуди цитати з творів Григорія Сковороди Мирослав Дочинець вкладає у уста героїв, наприклад: «Коли твориш, то поведься, як жінка, що зачала: у думках чистих, у мирних бесідах, без пристрастей палких, у спокійній святій і в баченні святих» [7, с. 221]. Таке звернення письменника до філософських ідей і творчої спадщини українського філософа дає підстави С. Жилі стверджувати, що «Мирослав Дочинець перебуває в силовому полі філософії. Його роман «Горянин» – симбіоз літературного й філософського шарів. Для нього (Мирослава Дочинця – В. П.) літературна творчість – це один із виявів людського буття, екзистенціальна зайнятість» [9, с. 165]. Дослідниця наголошує, що в зазначеному романі репрезентовано такі категорії екзистенціалізму, як життя і смерть, вічність і мить, сенс життя, відчай і страждання, відчуження героя від суспільства, а також проблема екзистенційного вибору, що надихає головного героя до життя та волі наперекір природним обставинам, стоїцизм у складних життєвих ситуаціях [9, с. 165].

Подібне протистояння людини й навколишнього світу наявне і в романах «урізького циклу» Галини Пагутяк: Петро та його син Орко («Урізька готика») почувуються чужими в селі, відчувають ворожість із боку інших селян, Орко з дитинства усвідомлює свою інакшість А. Артюх наголошує, що мотиви самотності, відчуженості, покинутості, конфлікт митця з дійсністю тощо в прозі Галини Пагутяк є провідними [1, с. 10]. Помежів'я свого існування Орко Безуб'як відчуває навіть у власній родині: «Хлопець почувався так, ніби вони з татом

на одному боці, гіршому, а мама з Орисею – на другому, де все світле, тепле» [11, с. 29]. Оскільки авторська увага сконцентрована на внутрішньому світі персонажів, їхніх думках, переживаннях, то у прозі Галини Пагутяк присутній психологізм. Зокрема І. Бондар-Терещенко вважає роман «Урізька готика» психологічним дослідженням, що розкриває утаємничену сутність людини [3]. Галина Пагутяк часто вдається до прийому оповіді від першої особи, уводить у сюжет ліричного героя, будує твір як щоденниковий запис або ж внутрішній монолог головного персонажа. Це сприяє наближенню читача до героя й письменниці, допомагає краще зрозуміти й розтлумачити творчий задум. Водночас А. Артюх зазначає, що із-посеред рис індивідуального стилю Галини Пагутяк герметичність є домінантною, визначальною для її творчості, яка впорядковує художню структуру творів, а отже, і всі її елементи відповідно до авторського світогляду, філософських поглядів, громадянської позиції [1, с. 13]. Наголошено, що «герметизм» у загальному значенні позначає замкнений характер того чи того явища, а під час аналізу літературного твору йдеться про його закритість для реципієнта, непрозорість сенсів, синтаксичну й образну ускладненість тощо, герметичне письмо здебільшого є символічно та метафорично загушеним. У цьому контексті доцільно згадати, зокрема, про заголовок одного із досліджуваних романів – «Слуга з Добромиля», що є одним із імен головного героя роману. Зазначимо, що це ім'я (і заголовок відповідно) відображає художньо-ідейний зміст роману, оскільки детермінує життєве покликання героя, його екзистенційну місію. А. Артюх вибір імені вважає ключовим моментом самоідентифікації головного героя в довколишньому світі [1, с. 98]. Упродовж розвитку дії головний герой кілька разів змінює ім'я, зокрема під час хрещення він обирає собі християнське ім'я Сільвестр [10]. У прийомній родині йому дають ім'я – Сівач, яке було пов'язане з особливим умінням засівати зерно так, щоб його не повикльовували птахи. Проте авторка дає герою не просто ім'я Сівач, а Сівач Позичений, адже, по-перше, у цій родині він жив тимчасово, а по-друге, його часто запрошували засівати поля односельців, тобто «позичали» його. Отже, тлумачення назви твору й імені головного героя є одним зі шляхів аналізу філософських ідей творчості Галини Пагутяк загалом і життєвої місії героя зокрема.

Подібну ситуацію спостерігаємо й у творчості Мирослава Дочинця: у назву одного з його романів винесено лексему «вічник», яка водночас є одним

із імен головного героя. Окрім того, він має ще й такі імена, як Знахар, Знатник, Босоркун, Характерник, Вічний Дід, Той, що живе в Чорній Хаші. Упродовж свого життя головний персонаж роману мав також різні прізвиська: Панчук (на знак того, що батьком хлопчика був молодий пан Драг); Панчук-копилець (копилець – байстрюк, мама ростила хлопчика без батька). Коли він прийшов після важкої хвороби до ватри, «круг якої сиділа братія відрубного монастиря», його назвали Лазарем (натяк на те, що Ісус Христос воскресив благочестивого Лазаря з мертвих). Після того, як герой потрапив на каторгу (25+10 років), він став Вічником каторги, таборова система прагнула його приборкати, називаючи «дурнем», «лагерною пилью», «бендеровскими мощами» й «бандитом у рясі»: «...ето бандит в рясе, который один поднялся на мотострелковый взвод. Теперь ето лагерная пиль. Но ети бандеровские мощи, етот дряхлий старик...» [6, с. 213]. На каторзі герой роману одержав ім'я Монах, бо коли його саджали роздягненого до білизни в карцер, вкритий кригою, він співав церковні молитви: «Яка се полегкість легеням, яка розкіш душі, котра говорить тоді з небесами! Я співав, і мене се кріпило» [6, с. 218]. Відповідно, ім'я головного героя в романі «Вічник» є певним кодом, що сприяє тлумаченню художньо-ідейного змісту й мистецького задуму.

Головний герой роману Мирослава Дочинця «Криничар» мав декілька імен, що відповідали певному періоду його життя: від народження він був охрещений як Овферій, під час життя з Жигою, коли почав опановувати малярське ремесло, отримав ім'я Ферко, коли ознайомився з наукою пана Мордка й гончарством – Федорко, а після того, як зміг приручити собак пана Лойка – пан Кутьо, що означає пес, і в роки перебування в Туреччині, Єгипті – Фарад, що, напевно, було варіантом імені Ферко, адаптованим до східних імен. У цьому випадку заголовок роману теж містить пряму вказівку на ім'я персонажа й на ремесло, що стало головним у визначенні його екзистенції і життєвого покликання. Таке ім'я він отримав за вміння, за допомогою якого зміг вижити й розбагатіти – копав криниці, мав особливе чуття й ставлення до води. Відповідно, маємо підстави для висновку, що ім'я головного героя в романах Мирослава Дочинця набуває символічного характеру, сприяючи оприявленню прихованих сенсів і реалізації мистецького задуму.

Символізація, тобто тяжіння до творення і використання символів для моделювання персонального художнього світу, притаманна і твор-

чості Галини Пагутяк. Н. Ткачик наголошує, що в основі романів письменниці лежить як авторська інтерпретація конкретних міфологічних персонажів, біблійних сюжетів (Орфей, Філемон і Бавкіда; Вавилонська вежа тощо), так і творення власних (село Уріж, образ Чоловічка завбільшки з метелика, пана у чорному костюмі з блискучими гудзиками) [15].

Водночас літературознавці стверджують, що роман Галини Пагутяк «Слуга з Добромиля» можна вважати своєрідним художнім віддзеркаленням найголовніших морально-ціннісних категорій християнського віровчення, викладених у чотирьох Євангеліях. Головний герой твору постає як шукач праведного шляху, що орієнтується у своєму виборі на аксіологічні домінанти Святого Письма [2]. У романі «Слуга з Добромиля» опирі об'єднані в орден Золотої бджоли, старшим у якому певний час був Купець з Добромиля [10]. Символіка досить промовиста, адже бджіл у народі часто називали Божими птахами, а в Старому Заповіті вони згадуються як втілення добра. Крім того, у Біблії згадано про здатність бджіл жорстоко мститися ворогам. Дракон же позиціонується в Біблії як уособлення темряви і зла. Отже, опирі з роману перебувають на боці бджіл, а більшість людей прислуговує Дракону. «Бджоли збирають мед із ранку до вечора, носять його до вулика, але ніч належить Дракону...» [10]. Аналізуючи аксіологічні виміри творчості Галини Пагутяк, Г. Бокшань зазначає: «Письменниця традиційно для символіста протиставляє два світи – біблійну поезику демонічного й божественного» [2].

У цьому контексті варто згадати і про інтертекстуальні зв'язки з Біблією і творів Мирослава Дочинця: прямі цитати зі священної книги християн зустрічаємо в його творах: «В поті чола будете їсти хліб свій», «Лікарю, зціли себе сам!», «Лікареві – лікареве. Господу – Господне».

О. Теревус наголошує, що герої Мирослава Дочинця (Світован, Овферій, Вічник та Мафтей) добре знають Святе Письмо, їхні повчання, настанови та поради містять численні посилання на священні тексти, що свідчить про суголосність їхнього життєвої філософії з основними положеннями християнського віровчення [15], наприклад: «Господь із землі ліки виводить, і розумний муж не нехтує ними. Хіба не від дерева вода посолодшала, а й сила його тим самим виявилась? Це ж він бо людей обдарував знаннями, щоб вони прославлялись його ділами дивними» [6, с. 119–120]. Вважаємо, що звернення автора до біблійних текстів дало йому змогу змодельовати образ мудреця-праведника, що живе відповідно до Божих заповідей і норм християнського віровчення, а також дотримується аскези.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, творчість досліджуваних персоналій характеризується значним впливом фольклору, проте Галина Пагутяк передусім звертається до народних переказів та легенд містичного гатунку (насамперед у творах «урізького циклу») – у творах постійно присутні образи з потойбічного світу, а сюжети творів Мирослава Дочинця ґрунтуються переважно на життєвій основі, а фольклорні матеріали він вводить до текстів для характеристики образів і репрезентації власної світоглядної концепції. Спільним для обох митців вважаємо звернення до біблійних текстів і філософських ідей Григорія Сковороди, як-от ідеї самопізнання, «сродної праці», «нерівної рівності», а також герметичність і символізацію, що передусім репрезентовані через семантику імен головних героїв, їхній взаємозв'язок із заголовком і художньо-ідейним змістом.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в розширенні джерельної бази дослідження за рахунок творів Галини Пагутяк, а також інших прозаїків-сучасників.

Список літератури:

1. Артюх А. В. Проза Галини Пагутяк : герметичність як домінанта індивідуального стилю: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук : спец. 10.01.01 – українська література. Київ, 2009. 20 с.
2. Бокшань Г. Аксіологічні домінанти роману Галини Пагутяк «Слуга з Добромиля» в контексті християнської етики. Наукові праці. *Філологія. Літературознавство*. Вип. 180. Том 192. С. 14–18.
3. Бондар-Терещенко І. Українські упирі – найкращі у світі? *Дзеркало тижня*. 2009. № 30. 15–21 серпня. С. 13.
4. Веремко-Бережний О. Гніт гніву під зливою зла. *Український журнал*. 2010. № 4. С. 57–58.
5. Дігай Т. Танцюючі саламандри. *Вільне життя-плюс*. 2010. № 17 (15129). 5 березня. С. 6.
6. Дочинець М. Вічник. Мукачево : Карпатська вежа, 2013. 280 с.
7. Дочинець М. Горянин. Води Господніх Русел. Мукачево : Карпатська вежа, 2015. 300 с.
8. Дочинець М. Світован. Штудії під небесним шатром. Мукачево : Карпатська вежа, 2014. 232 с.

9. Жила С., Лілік О. Художній світ сучасної української літератури: навчальний посібник. Чернівці: Десна Поліграф, 2017. 372 с.
10. Пагутяк Г. Слуга з Добромиля: роман. Київ: ПП «Дуліби», 2010. 336 с.
11. Пагутяк Г. Урізька готика: роман. Київ: Дуліби, 2009. 330 с.
12. Пагутяк Г. Письменник мандрує; розмовляв С. Бондаренко. *Літературна Україна*. 2011. № 13. 31 березня. С. 3.
13. Пагутяк Г. «Навіть найстрашніші речі, якщо вони мають естетичну цінність, можуть бути описаними». URL: <http://vsiknygy.net.ua/interview/5246>.
14. Тебешевська-Качак Т. Художні особливості прози Галини Пагутяк (жанрово-стильовий аспект). *Слово і час*. 2006. № 9. С. 51–58.
15. Тербуєс О. Інтертекстуальність романів Мирослава Дочинця. Волинська філологічна: текст і контекст: *Інтерпретаційні аспекти художньої форми*. URL: <https://volyntext.vnu.edu.ua/index.php/volyntext/article/view/962>.
16. Ткачик Н. Міфологічна парадигма внутрішнього світу повісті Галини Пагутяк «Захід сонця в Урожі». *Studia Methodologica: альманах*. Тернопіль: ТНПУ, 2008. Вип. 25. С. 188–193.

Pohrebennyk V. F. PHILOSOPHICAL AND SYMBOLIC PARADIGM OF CREATIVITY OF HALYNA PAHUTIAK AND MYROSLAV DOCHYNETS

The article examines the philosophical-symbolic paradigm of the work of contemporary novelists, winners of the Shevchenko Award, Halyna Pahutiak and Myroslav Dochynets, and elucidates the peculiarities of the artists reception of philosophical, mythological, and ethnocultural concepts, images, and symbols. It has been proven that the work of the researched personalities is characterized by a significant influence of folklore and ethno-cultural traditions, at the same time it has been found that Halyna Pahutiak primarily refers to folk tales and legends of the mystical genre in her works images from the other world are systematically present, and the plots of Myroslav Dochynets works are mainly based on life, and he introduces folklore materials into the texts of his novels to model the characters' images and represent his own worldview.

It is substantiated that a common feature of the work of both artists is an appeal to biblical texts (quoting them in the text of the work, introducing images and plots of an allusive nature into novels, creating heroes who live a righteous life in compliance with biblical commandments) and philosophical ideas of Hryhorii Skovoroda, such as ideas of self-discovery, «kinship work», «unequal equality». It has been established that this determines the functioning of existential categories in the novels of Halyna Pahutiak and Myroslav Dochynets, in particular life and death, eternity and the moment, the meaning of life, despair and hopelessness, loneliness and alienation from society, existential choice, stoicism. It was established that focusing on the inner world of the hero, his feelings and emotions, as well as the narration from the first person contribute to the psychologization of the story, which contributes to the emergence of the reader's trust in the hero and the described events. It is proved that the artistic world of these writers is characterized by hermeticity and symbolism, which is primarily represented through the semantics of the names of the main characters, their relationship with the title and the artistic and ideological content of the work of art.

Key words: *prose, characterization, philosophy, folklore, imagery, symbolism.*